

զինքը արհամարհելու : Այս նիւթիս մէջ թեթեւ յանցանքն ալ աններելի կրնայ ըսուիլ . և այնպիսի յանցաւորին պատիժը պէտք է շատ ծանր գայ այն պիսուոյ մը , որ քիչ մը զգացմունք ունի սրտին մէջ . վասն զի մէյ մ'ալ նոյն յանցանքը ընելու առիթ չտրուիր իրեն : Բարեկամիդ գաղտնիքը բերնէդ հանած ատենդ՝ միտքդ դիր որ բարեկամութիւնն ալ , հաւատարմութիւնն ալ , պատիւ , իմաստութիւն և արդարութիւնն ալ մէկտեղ կ'ելեն քեզմէ :

Գոյշ եղիր ուրեմն և արթուն կեցիր միշտ , որ չըլլայ այնպիսի խօսք մը ըսես կամ այնպիսի շարժուածք մը ընես , որով գաղտնիքը կերպով մը իմացուի : Այն որ կը խոստանան գաղտնիքը պահելու , բայց տեղն որ կու գայ՝ երեսնուն վրայ և աչքերնուն մէջ կը կարդաս . բան մը չեն ըսեր և ամէն բան կ'իմացնեն : Այն ալ , որ պարզ կերպով և յայտնի չեն ըսեր , բայց հեռուանց , մօտանց այնպիսի նշաններ կու տան , որ բանը կ'իմացուի . իրենք մըտքերնին կը դնեն՝ որ բան մը չըսին , և սակայն լսողը ամէն բան իմացաւ . կարծես որ կ'ուզեն իմացուի , բայց իրենք ըսող չսեպուին : Եւ ատ հեղուցուցնեն ալ թէ գաղտնիք մը գիտէ՝ զայն իմացնել մըն է . կասկածուած գաղտնիքը գրեթէ իմացուած է :

Այն այնպիսիք ալ , որ գաղտնիք յայտնել չեն սեպեր՝ երբոր իրենց բարեկամին կամ մէկու մը միայն կ'ըսեն . չեն յիշեր ամենեւին թէ իրենց զրուցուելու ատենը՝ այդ թոյլտուութիւնը չտրուեցաւ իրենց , և ոչ այն կը մտածեն՝ որ այդ ճամբով շատ առաջ կրնայ երթալ գաղտնիքը և մինչև հրապարակները ելլել : Այսպիսի գաղտնիք պահողներէն մէկը կու գայ օր մը ծածուկ կը յայտնէ ուրիշի մը՝ իրեն մէկէ մը լըսած ծածուկ մէկ գաղտնիքը , ապրսպըրելով որ ամենեւին մէկու մը չըսէ . « Հոգ մի ըներ , կ'ըսէ լսողը , անանկ աղէկ կը պահեմես ալ ըսածդ՝ ինչպէս որ դուն » :

Գաղտնիք մը դուրս տրուելու այն պիսի վտանգաւոր ժամանակներ կան , որ պէտք է մարդ շատ ջանք ընէ , զգուշանայ , և բոլոր իր խելքն և ուժը թափէ բերանը բռնելու . մանաւանդ երբ որ բարկութիւնը կամ սէրն է որ կը ստիպեն զինքը գիտցածը յայտնելու :

Երբ բարկութենէ շատ աւելի զօրաւոր է և վտանգաւոր . բարկացող մը գաղտնիքը կը յայտնէ . իսկ սիրողի մը բերանը կը թուլնայ . և թէ որ սաստիկ արթնութիւն և զգուշութիւն չընէ մարդ , այնպիսի արբեցութեան մը ժամանակ բոլոր խոհեմութեան օրէնքներն ու կանոնները կը մոռցուին ու բան մը չմնար որ զինքը բռնէ : Սամփսոնը , զորն որ վերը յիշեցինք , այս ճամարտութեան մեծ ու աղետալի օրինակ մըն է :

Այն այնպիսի խեղճեր ալ , որ իրաւցրնէ կարողութիւն չունին գաղտնիք պահելու . բնութիւնը բաւական արթնութիւն մտաց և անդրադարձութիւն տուած չըլլալով իրենց , մէկ կողմէն պահել ուզածնին՝ մէկալ կողմանէ առանց ուզելու ապշութեամբ մը կամ անզգայութեամբ դուրս հանելով , շատ հեղու իրենց հետ զուրիշն ալ խախտ կ'ընեն : Այսպիսեաց խրատ տալ , զգուշացնելն ալ անօգուտ է , վասն զի իրենց ձեռքը չէ . անոնց տեղը պէտք է ուրիշները զգուշանան և իրենց այնպիսի բան մը չյայտնեն , որուն դուրս ելլելը չեն ուզեր :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱՅԻՔ

Ով որ գաղտնիքը կը փնտռէ իմանալ՝ կ'ուզէ ըզքեզ մասնել :

Ի՞նչպէս կրնաս յուսալ որ ուրիշը քու գաղտնիքդ պահէ , երբ դու իրմէ առաջ բացբերան գտնուեցար՝ իրեն յայտնելովդ :

Իմաստունը իրեն հաւտացուած գաղտնիքները կը մոռնայ :

ԳՕԱՄԴ

Բան մը կ'ուզեն որ հռչակուի՝ իբրեւ ծածուկ բան մը մէկու մը ականջէն զուրցէ :

ՀԱՐՈՆ